

ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

з питань захисту майнових та немайнових прав
внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих
внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти
України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

17 травня 2024 року

Р І Ш Е Н Н Я

Про діяльність Закарпатської обласної військової адміністрації, органів місцевого самоврядування Закарпатської області щодо захисту прав та задоволення базових потреб внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих від російської агресії

Через повномасштабне вторгнення в Україні багато людей були вимушені залишити свої домівки та змінити місце проживання. Західні області України з початку військових дій надали прихисток сотням тисяч внутрішньо переміщених осіб. Це сім'ї з дітьми, люди похилого віку, соціально незахищені категорії населення, працівники релокованих підприємств.

Станом на сьогодні в Закарпатській області офіційно зареєстровано близько 130 тисяч вимушених переселенців, а за даними мобільних операторів ця цифра сягає близько 300 тис осіб. Зважаючи на активність проведення бойових дій на території держави, існує велика ймовірність того, що значна кількість евакуйованих осіб залишиться в області на довготривалий період.

У зв'язку з цим, одним із головних завдань обласної військової адміністрації в умовах воєнного стану є створення належних умов для комфортного перебування внутрішньо переміщених осіб на території області, що включає в себе заходи по допомозі у працевлаштуванні, соціальному захисті, забезпеченні житлом, задоволенні інших потреб тощо.

Тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (далі – Комісія) листом від 22 квітня 2024 року № 04-82/6-2024/87942 запропонувала Закарпатській обласній військовій адміністрації до 02.05.2024 надати інформацію для підготовки до засідання Комісії, зокрема, щодо обсягів витрачання коштів у 2023 році та у першому кварталі 2024 року за усіма програмами, пов'язаними з підтримкою внутрішньо переміщених осіб, щодо діючих програм, пов'язаних з підтримкою внутрішньо переміщених осіб в області тощо.

У листі Закарпатської обласної військової адміністрацією від 02 травня 2024 року № 5253/06-03 було зазначено, що у 2023 році з обласного бюджету та бюджетів територіальних громад на видатки, пов'язані з наданням підтримки

внутрішньо перемішеним та/або евакуйованим особам, використано 111 279,8 тис. грн, з них:

для облаштування приміщень – 76 493,3 тис. грн;

для будівництва житла – 15 581,7 тис. грн;

для надання житлових кредитів внутрішньо перемішеним особам – 500,0 тис. гривень.

Вищезазначені видатки проведені відповідно до місцевих програм надання матеріальної допомоги соціально незахищеним категоріям населення, Комплексної програми підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023-2025 роки, Програми облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2022-2023 роки, Програми будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023-2026 роки та Обласної цільової програми «Власний дім» на 2021-2025 роки.

Протягом I кварталу 2024 року з метою підтримки внутрішньо переміщених осіб з місцевих бюджетів використано 6 786,8 тис. грн, з них для облаштування приміщень – 2 353,5 тис. грн, для будівництва житла – 2 055,4 тис. грн, для надання житлових кредитів – 800,0 тис. гривень.

Суть та умови відповідних обласних програм полягає в наступному.

1. Регіональна програма «Турбота» щодо посилення соціального захисту громадян на 2022 – 2024 роки, метою якої є надання матеріальної допомоги найбільш незахищеним категоріям громадян – мешканцям області, які внаслідок недостатнього матеріального забезпечення потребують соціальної підтримки.

В 2022 – 2023 роках дія програми поширювалась в тому числі і на внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, Регіональною програмою «Турбота» було передбачено забезпечення безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності евакуйованих внутрішньо переміщених осіб шляхом відшкодування підприємствам, установам, організаціям будь-яких форм власності (крім тих, які утримуються за рахунок бюджетних коштів), фізичним особам-підприємцям вартості надання послуг з безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб у зв'язку із введенням воєнного стану на території України. Крім того, з метою заохочення місцевого населення до надання тимчасового прихистку внутрішньо переміщеним особам закарпатцям, які безоплатно прихистили вимушених переселенців, надається одноразова матеріальна допомога в сумі 4 000,00 гривень за розміщення з вересня 2022 по грудень 2025 року включно двох і більше внутрішньо переміщених осіб на період не менше 30 календарних днів, а за розміщення багатодітної сім'ї (трьох і більше дітей) та сімей, у складі яких є особа з інвалідністю (I, II групи), на період не менше 90 днів, розмір одноразової матеріальної допомоги становить 15 000,00 гривень. В 2023 році така допомога була виплачена 88 особам на суму 352,0 тис. гривень. Ці кошти дозволили частково компенсувати витрати на житлово-комунальні послуги та інші побутові потреби.

2. Комплексна програма підтримки внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2023 – 2025 роки, яка включає заходи з реалізації житлових та майнових прав ВПО, працевлаштування ВПО, заходи щодо

соціального захисту ВПО, інформаційні заходи та забезпечення освітніх, медичних, психологічних та культурних послуг.

Комплексною програмою передбачено забезпечення безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності евакуйованих внутрішньо переміщених осіб шляхом відшкодування підприємствам, установам, організаціям будь-яких форм власності (крім тих, які утримуються за рахунок бюджетних коштів), фізичним особам-підприємцям вартості надання послуг з безоплатного тимчасового проживання, харчування, інших видів життєдіяльності внутрішньо переміщених та/або евакуйованих осіб і надання одноразової матеріальної допомоги мешканцям області, які безоплатно прихистили вимушених переселенців. За Програмою передбачено на 2024 рік видатки у сумі 12,6 млн. грн.

3. Програма облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2022 рік (в межах якої затверджено Переліки об'єктів комунальної форми власності та замовників робіт з будівництва, реконструкції, капітального та поточного ремонтів будівель (приміщень) для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб першої та другої черги).

Загальна кількість об'єктів комунальної форми власності, які увійшли до першої черги становить – 31. Загальний обсяг передбаченого Програмою фінансування – 131 733,89 тис. грн.

Загальна кількість об'єктів, які увійшли до другої черги становить – 15. Загальний обсяг передбаченого Програмою фінансування – 31 344,88 тис. грн.

Фактично виділені кошти (касові видатки) на Програму протягом 2022 – 2023 років – 96 315,00 тис. грн.

На сьогоднішній день в межах вказаної Програми проведено будівництво, реконструкцію, капітальний та/або поточний ремонт 46 будівель (приміщень) комунальної форми власності для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб. Кількість створених місць для ВПО – 1490, з них зайнято станом на 20 квітня 2024 року – 554.

4. Програма облаштування місць для тимчасового перебування внутрішньо переміщених осіб, військовослужбовців Збройних Сил України та членів їх сімей з числа внутрішньо переміщених осіб у Закарпатській області на 2024 – 2025 роки. Загальний обсяг передбаченого вказаною Програмою фінансування – 28 233,20 тис. гривень, з них: обласний бюджет, у тому числі субвенції з державного бюджету та бюджетів територіальних громад – 15 233,20 тис. грн.; співфінансування бюджетів територіальних громад – 13 000,00 тис. грн.

Загальна кількість об'єктів – 4.

5. Програма будівництва (придбання) житла у Закарпатській області на 2023 – 2026 роки. В межах цієї Програми здійснюється фінансування видатків на будівництво багатоквартирних будинків для забезпечення житлом ВПО, яка реалізується шляхом здійснення заходів за напрямками:

- будівництво (придбання) багатоквартирних будинків;
- будівництво (придбання) смарт-квартирних будинків;
- будівництво (придбання) смарт-апартаментів.

Для виконання заходів Програми передбачається пропорційне (1/3) залучення коштів обласного бюджету, бюджету територіальної громади та добровільних внесків фізичних і юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

В 2023 році проведено будівництво 2-ох об'єктів, а саме:

- Тячівська територіальна громада, Закарпатська обл., Тячівський район, м. Тячів, вулиця Вербова, 2, загальна площа будівлі – 453,9 м². Загальний обсяг фінансування – 13 800,000 тис. грн. Загальна кількість квартир – 28 (60-84 осіб);
- Перечинська територіальна громада, Закарпатська обл., Ужгородський район, м. Перечин, вулиця Б. Хмельницького, загальна площа житлового комплексу – 7180 м². Загальний обсяг фінансування – 181 300,000 тис. грн. Загальна кількість квартир – 120 (300-400 осіб). На сьогоднішній день готовий 1 будинок на 12 квартир.

6. Комплексна соціально-економічна програма забезпечення молоді, військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей та внутрішньо переміщених осіб житлом у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки, яка передбачає надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам, в тому числі з числа внутрішньо переміщених осіб, на будівництво / реконструкцію / придбання житла.

7. Програма покращення житлових умов мешканців Закарпатської області та військовослужбовців Збройних Сил України, членів їх сімей шляхом пільгового кредитування «Власний дім» на 2021 – 2025 роки.

Результати цієї Програми:

у 2023 році одна сім'я ВПО оформила пільговий кредит на придбання житла в сумі 500 000,00 грн. на 10 років;

у 2024 році станом на 17.04.2024 одна сім'я ВПО оформила пільговий кредит для капітального ремонту житла в сумі 300 000,00 тис. грн. на 6 років.

Загальна кількість та сума кредитів становить:

за 2023 р.: пільгові кредити отримали 250 сімей на загальну суму 47,5 млн. грн.;

станом на 17 квітня 2024 року: пільгові кредити отримали 91 сім'я на загальну суму 11,0 млн. грн.

8. Програма компенсації частини процентної ставки за іпотечними кредитами військовослужбовців Збройних Сил України за контрактом та інших категорій громадян України, отриманими на умовах державної програми "єОселя", у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки, яка передбачає надання компенсації частини процентної ставки у розмірі 3 % річних за іпотечними кредитами в тому числі внутрішньо переміщеним особам.

Крім того, за період дії державної соціальної програми «Прихисток» від власників домогосподарств області надійшло 36 272 заяви для отримання компенсації за перебування (розміщення) 118 070 внутрішньо переміщених осіб на суму 61 217 283, 95 гривень.

У межах виконання програми «Прихисток» виплата компенсації за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету проведена за березень та частково

за квітень – серпень 2022 року у сумі 4 450 924,96 гривень. Решта виплат у 2022 та 2023 роках проведена Товариством Червоного Хреста України за рахунок донорських коштів Міжнародної Федерації Червоного Хреста та Червоного Півмісяця.

За період з 01 березня 2022 року до 30 квітня 2024 року в будівлях (приміщеннях) комунальної та приватної форми власності на безоплатній основі надано послуги з розміщення 64 541 тимчасово переміщеним особам, із них 2 409 ВПО проживають по теперішній час.

В 2023 році для Закарпатської області була виділена субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для внутрішньо переміщених осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, в сумі 39,3 млн. гривень для забезпечення житлом 20 сімей ВПО.

На сьогодні в Закарпатську область самостійно переміщуються мешканці областей, в яких посилились активні бойові дії (Донецька, Запорізька, Сумська, Харківська, Херсонська). Також здійснюється приймання евакуаційних груп.

У Закарпатській області 28 лютого 2024 року організовано приймання групи з 10 евакуйованих сімей з дітьми (36 осіб, у тому числі 19 дітей), мешканців Селидівської, Покровської та Новоградівської територіальних громад Донецької області. Евакуйовані сім'ї розміщені в місцях тимчасового проживання ВПО на території Хустського району області та забезпечені гуманітарною допомогою з речей першої необхідності (продуктові набори, засоби гігієни, сезонний одяг, постільна білизна тощо).

Крім того, в області сформовано перелік *перспективних об'єктів нерухомості* у розрізі територіальних громад для поповнення житлових фондів з метою забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, відповідно до якого орієнтовний обсяг необхідного фінансування об'єктів нерухомості для поповнення житлового фонду становить 76 631,316 тис. грн., та орієнтовна кількість осіб, які можуть бути забезпечені житлом становить 724 особи.

Також проведено моніторинг стану об'єктів державної власності (гуртожитків) у розрізі районів з метою передачі їх до фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, перелік яких надано Фондом державного майна України.

За результатами моніторингу виявлено, що у всіх об'єктах мешкають люди, які приватизували житло, лише один об'єкт, а саме: гуртожиток, що розташований за адресою: Закарпатська область, м. Берегове, вул. Мочолівська, 157, інвентарний номер майна - 101320009, власник - Берегівське міжрайонне управління водного господарства, суб'єкт управління – Державне агентство водних ресурсів України. Гуртожиток має 26 кімнат, загальна площа гуртожитку - 396,3 кв. м., знаходиться у занедбаному стані, відсутні всі комунікації (газо,-водо, електропостачання), будівля потребує капітального ремонту.

16 травня 2024 року напередодні засідання члени Комісії безпосередньо поспілкуватися з внутрішньо переміщеними особами, відвідавши місця їхнього тимчасового проживання в Закарпатській області:

- МТП на базі Ліцею імені 68-го батальйону Перечинської міської ради;
- МТП на базі гуртожитку КЗ «Перечинський професійний ліцей» Закарпатської обласної ради;
- МТП на базі відділення тимчасового проживання ВПО Ужгородського міського центру соціальних служб;
- МТП на базі Видавництва «Закарпаття».

Під час візитів було встановлено, що перший та четвертий об'єкти не віднесені до узагальненого переліку місць тимчасового проживання, передбачених наказом Мінреінтеграції від 06.12.2023 №343 відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.09.2023 №930.

При цьому, було відзначено, що до набрання чинності вищезазначеною постановою Кабінету Міністрів України № 930 в Україні де-факто було наявно близько 4000 місць компактного поселення, але після 01.09.2023 до наведеного переліку увійшли лише близько 1000 таких об'єктів. Станом на 11.04.2024 кількість МТП становить 1038. Таким чином близько 3000 місць проживання ВПО функціонують де-факто, не отримуючи належної підтримки від держави та міжнародних партнерів. Це призводить до серйозних труднощів, оскільки ці місця не отримують необхідного фінансування, матеріальної допомоги та організаційної підтримки, що ускладнює життя переміщених осіб та їх інтеграцію у нові громади.

На засіданні Комісії 17 травня 2024 року було наголошено на необхідності проведенні звітування обласними військовими адміністраціями по виконанню попередніх рішень Комісії, а саме: рішенням Комісії від 9 лютого 2024 року *«Про стан виконання обласними, Київською міською військовими (державними) адміністраціями, органами місцевого самоврядування Операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 312-р»* було встановлено обласним військовим адміністраціям, в тому числі і Закарпатській ОВА, зокрема:

- посилити роботу щодо формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, проведення інвентаризації об'єктів нерухомості та визначення наявних приміщень, що можуть бути приведені до придатного для проживання стану, а також забезпечення внутрішньо переміщених осіб доступним житлом з урахування потреб, спроможностей та критеріїв вразливості, та у місячний строк поінформувати Комісію про вжиті заходи та результати (пункт 2);

- разом із регіональними відділеннями (представництвами) Фонду державного майна України, керівниками органів місцевого самоврядування, фондами комунального майна у відповідних територіальних громадах, а також представниками міжнародних та національних гуманітарних організацій, громадських, благодійних організацій, робочої групи Комісії щодо шляхів вирішення проблеми забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом провести системний аудит та пооб'єктну інвентаризацію усіх потенційно придатних для проживання приміщень в Україні, встановити по кожному об'єкту

стан використання, ступень готовності та вартість приведення до належного стану та сформувати відповідну інформаційну базу у кожній області та місті Києві (пункт 3);

- провести позапланову перевірку діяльності кол-центрів («гарячих ліній») та вжити заходів для покращення їх роботи, про що у місячний строк повідомити Комісію (пункт 4).

Крім того, на засіданні Комісії було відзначено значну кількість різноманітних програм Закарпатської обласної військової адміністрації для забезпечення як тимчасовим, так і постійним житлом внутрішньо переміщених осіб або підтримки їх розміщення на території області та запропоновано поширити цей приклад і на інші регіони нашої країни.

Під час своєї доповіді Начальник Закарпатської обласної військової адміністрації Микита В.Ф. серед іншого відзначив, що Закарпатська область як прикордонна взяла на себе найбільший удар в частині тимчасового переміщення людей та подальшого транзиту громадян України закордон, а також що в області вже розпочаті роботи по підготовці до опалювального сезону та продовжується пошук додаткових місць розміщення осіб, які будуть змушені евакуюватися з прифронтових регіонів.

За результатами розгляду зазначеного питання Комісія **в и р і ш и л а**:

1. Інформацію Закарпатської обласної військової адміністрації взяти до відома.

2. Запропонувати Закарпатській обласній військовій адміністрації:

1) повідомити Комісію про стан виконання пунктів 2 - 4 рішення Комісії від 09 лютого 2024 року *«Про стан виконання обласними, Київською міською військовими (державними) адміністраціями, органами місцевого самоврядування Операційного плану заходів з реалізації у 2023-2025 роках Стратегії державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2025 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2023 року № 312-р»*;

2) посилити роботу щодо формування фондів житла для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб, а також пошуку шляхів забезпечення внутрішньо переміщених осіб доступним житлом з використанням механізмів державного приватного партнерства;

3) повідомити Комісію про результати розміщення внутрішньо переміщених осіб, які проживають в об'єктах, які не відповідають критеріям встановлених постановою Кабінету Міністрів України від 01 вересня 2023 року № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб», які члени Комісії відвідали 16 травня 2024 року під час виїзного засідання Комісії у Закарпатській області в рамках проведення форуму «Житло для ВПО» шляхом пропозицій особам, які мешкають у цих об'єктах,

належного комфортного житла та виключно добровільної згоди таких осіб на переїзд;

4) посилити роботу щодо приведення об'єктів, які не відповідають критеріям, встановленим постановою Кабінету Міністрів України від 01 вересня 2023 року № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб», до стану, що відповідатимуть встановленим критеріям;

5) забезпечити належне інформування громадян України про місця тимчасового проживання для внутрішньо переміщених осіб, їх розташування, кількість вільних місць, стан об'єктів в тому числі шляхом розміщення на сайті обласної військової адміністрації інтерактивної мапи з інформацією про ці об'єкти.

3. Звернутись до Прем'єр-міністра України щодо необхідності термінового внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 01 вересня 2023 року № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» щодо передбачення можливості подачі заяви на реєстрацію статусу МТП (включення до реєстру МТП) від органу місцевого самоврядування (територіальної громади), а також удосконалення критеріїв віднесення об'єктів до МТП для захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

4. Запропонувати Віце-прем'єр-міністру України – Міністру з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, голові Координаційного штабу з питань забезпечення реалізації прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, включити до порядку денного одного із наступних засідань Координаційного штабу питання щодо доповіді Начальника Закарпатської обласної військової адміністрації про заходи сприяння адаптації внутрішньо переміщених осіб на новому місці проживання та інтеграції у приймаючих громадах, та сприяння вирішення житлової проблеми внутрішньо переміщених осіб, для поширення позитивного досвіду на інші регіони України.

5. Рішення Комісії надіслати Прем'єр-міністру України, Віце-прем'єр-міністру – Міністру з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, Начальнику Закарпатської ОВА із проханням у місячний строк повідомити комісію про результати виконання цього рішення.

Голова Комісії

Секретар Комісії

П. Фролов

С. Вельможний